

دریای عمان: ساحل دریای عمان از بندرعباس تا بندرگواتر امتداد دارد. دریای عمان به اقیانوس هند راه دارد. عمق این دریا به سمت اقیانوس بیشتر می‌شود و در اطراف چابهار به حدود ۳۰۰۰ متر میرسد. خلیج فارس از طریق یک آبراهه به دریای عمان وصل می‌شود. به آبراهه ای که دو دریا را به هم وصل می‌کند، تنگه می‌گویند.

درس هجدهم: دریا، نعمت خداوندی

یکی از مهمترین دلایل اهمیت خلیج فارس، **وجود منابع سرشار نفت و گاز است.** مقدار این منابع در خلیج فارس آنقدر زیاد است که به این منطقه انبار نفت جهان گفته می‌شود. در دریا‌های ایران صدها نوع ماهی زندگی می‌کنند که هر یک ارزش غذایی و طعم خاصی دارند و بعضی هم زینتی هستند. دریای خزر بزرگترین منبع ماهیان خاویاری در جهان است. خاویار یا تخم ماهیان خاویاری دریای خزر به مروارید سیاه مشهور و از گرانترین غذاهای جهان است. روادید: برای مسافرت به کشور دیگر باید از سفارتخانه ی آن کشور اجازه گرفت. به این اجازه روادید یا ویزا گفته می‌شود.

شباهتهای ما و همسایگان: ۱- دین (مردم همه کشورهای همسایه ایران به جز ارمنستان (مسیحی هستند)، مسلمان می‌باشند) ۲- زبان

جشنها و اعیاد: نوروز یک از کهن ترین جشن‌های به جامانده از دوران ایران باستان است که در کشورهای همسایه نیز جشن گرفته می‌شود. همچنین با توجه به اینکه مردم کشورهای همسایه ما مسلمان هستند مراسمات و اعیاد دینی در این کشورها باشکوه برگزار می‌گردد.

فصل یازدهم: ایستادگی در برابر بیگانگان درس بیست و یکم: استعمار چیست؟

دلایل قدرتمندی اروپائیان: ۱- علوم و فنون از جهان اسلام به اروپا انتقال یافت (با گسترش روابط تجاری بین اروپائیان و مسلمانان، علوم و فنون مسلمانان مورد توجه آنها قرار گرفت و آنها کتابهای پزشکی و بسیاری از کتابهای دیگر علوم اسلامی را به زبان خود ترجمه کردند) ۲- تجارت و بازرگانی در اروپا رونق گرفت (گسترش تجارت موجب ثروتمند شدن اروپائیان و تغییر شکل زندگی مردم شد)

۳- در علم و هنر پیشرفت کردند (اختراع دستگاه چاپ توسط گوتنبرگ و تلسکوپ توسط گالیله نمونه‌ای از اختراعات آن دوره است) ۴- اروپائیان با اکتشافات جغرافیایی، استعمارگری را آغاز کردند (آنها با استفاده از نقشه‌های جغرافیدانان مسلمان و قطب نما و شیوه‌های کشتی سازی توانستند به قسمت‌های مختلف کره زمین سفر کنند. پرتغالیها و اسپانیاییها پیشگامان این حرکت بودند آنها قاره آفریقا را دور زدند به

شرق آسیا رفته و سپس قاره آمریکا را کشف کردند. با کشف سرزمین‌های جدید، زمینه برای هجوم و استعمارگری دولت‌های قدرتمند اروپایی فراهم می‌شد.

استعمار: به معنای آباد کردن است؛ اگر کشوری به بهانه ی آباد کردن در کشورهای دیگر دخالت و نفوذ کند تا منافع و ثروت آن کشور را غارت کند به آن کشور استعمارگر می‌گویند.

مستعمره: به سرزمین‌هایی که استقلال سیاسی و اقتصادی نداشته باشند و تابع حکومت استعمارگر باشند گفته می‌شود.

راه‌های استعمار و نفوذ: ۱- حمله نظامی و اشغال یک کشور ۲- برقراری روابط و گرفتن امتیازاتی که به نفع اهداف استعماریشان بود.

درس بیست و دوم: مبارزه ی مردم ایران با استعمار

از هر منطقه ی کشور ما انسان‌های بزرگ و فداکاری برخاستند و برای کوتاه کردن دست بیگانگان از کشور تلاش کردند و در این راه رنج زیادی را تحمل کردند؛ حتی از جان خود گذشتند.

فصل دوازدهم: آزادی خرمشهر

درس بیست و سوم: خرمشهر در چنگال دشمن

روز ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ در حالی که مردم به زندگی خود مشغول بودند و دانش آموزان و خانواده‌هایشان برای شروع سال تحصیلی آماده می‌شدند، ناگهان صداهای مهیبی همه را وحشت زده کرد. هواپیماهای عراقی در آسمان خرمشهر و تعدادی دیگر از شهرهای ایران ظاهر شدند و بمبهای خود را بر سر مردم فرو ریختند.

علت حمله ی نظامی عراق: ۱- با استقلال ایران منافع کشورهای استعمارگر از بین رفت لذا با تحریک صدام در صدد نابودی انقلاب اسلامی بودند ۲- ناخشنودی دشمنان از شعار حمایت از مظلوم ۳- تجهیز قدرت نظامی ایران باتشکیل سپاه و تجدید نیروی ارتش که خود مایه نگرانی دشمنان بود.

اشغال خرمشهر: خرمشهر یکی از شهرهای زیبای جنوب غربی ایران و جزء بندرهای مهم بازرگانی در منطقه ی خلیج فارس به شمار می‌آید. این بندر در محل برخورد رود کارون و اروندرود قرار دارد. رویای صدام تصرف خوزستان و تملک خرمشهر و اروند بود که با مقاومت مردم روبه رو شدند و این مقاومت ۳۴ روز به درازا کشید.

نکته: یکی از مقاوم ترین شهرهای ایران در هشت سال دفاع مقدس، شهردزفول بود. شهر دزفول بیشترین حملات هوایی را تحمل کرد؛ مردم دزفول آن چنان مقاومت و دلیری از خود نشان دادند که این شهر به عنوان نمونه ی مقاومت و پایداری ایران عزیز انتخاب شد.

درس بیست و چهارم: خرمشهر در دامان میهن

ارتش و سپاه با پشتیبانی مردم تقویت شدند. نیروهای مردمی که به آنها بسیج میگویند به یاری ارتش و سپاه آمدند. فرماندهان، نقشه ای را برای آزادسازی خرمشهر طراحی کردند. سرانجام رزمندگان اسلام با همکاری خلبانان شجاع نیروی هوایی ارتش در عملیات بیت المقدس توانستند نیروی دشمن را در هم بشکنند. در آخرین مرحله، ارتش بعثی صدام با تلفات زیاد و شکست بزرگی روبه رو شد. رزمندگان ایرانی درحالی که از شوق گریه می کردند، بر خاک خرمشهر قدم گذاشتند و خود را به مسجد جامع رساندند؛ بدین ترتیب خرمشهر در سوم خردادماه ۱۳۶۱ از چنگال دشمن بعثی آزاد شد.

ایستگاه تستی درسنامه ۴

(۱) کدام منطقه به انبار نفت جهان معروف است؟

الف) مسجد سلیمان (ب) دریای عمان (ج) خلیج فارس (د) بندرگواتر

(۲) چند گزینه از موارد ذکر شده صحیح هستند؟

الف) برای تعیین خط مرزی ابتدا نقشه ای از مرزها ترسیم می کنند.

ب) بعد از مشخص شدن خط مرزی هوایی نیازی به اطلاع دادن برای عبور از مرز هوایی نیست.

ج) آخرین مرحله ی مشخص کردن خط مرزی علامت گذاری طبق نقشه است.

د) خط مرزی خطی است که شهرهای یک کشور را از کشور دیگر جدا می کند.

۱- تمامی گزینه ها صحیح هستند ۲- یک گزینه صحیح

۳- ۳ گزینه صحیح ۴- ۴ گزینه صحیح

۳. کدام گزینه صحیح است؟

الف) علوم و فنون از اروپا به جهان اسلام انتقال یافت.

ب) گسترش علم موجب ثروتمند شدن اروپائیان و تغییر شکل زندگی مردم شد.

ج) اروپائیان با اکتشافات جغرافیایی استعمار گیری را آغاز کردند.

د) آمریکایی ها پیشگامان حرکت به قسمت های مختلف کره زمین بودند.

۱. گزینه ج ۲. گزینه د ۳. گزینه الف ۴. گزینه ب

۴. هر تعریف مربوط به کدام گزینه است.

به سرزمین هایی که استقلال سیاسی ندارند- به معنی آباد کردن است- دخالت و نفوذ در کشورهای دیگر

به قصد غارت ثروت های آن کشور

الف) مستعمره- استعمار- مستعمره (ب) مستعمره- مستعمره - استعمار

ج) استعمار- مستعمره- استعمار (د) مستعمره - استعمار- استعمار

۵. روابط با همسایگان روابط :

الف) سیاسی - اقتصادی - فرهنگی (ب) بازرگانی - فرهنگی - گردشگری

ج) فرهنگی - گردشگری - سیاسی (د) بازرگانی - فرهنگی - سیاسی

پاسخنامه ایستگاه تستی درسنامه ۴					
سوال	۱	۲	۳	۴	۵
پاسخ	ج	ب	الف	د	ب

